

MASLAHAT JARAYONIDA OTA ONALAR VA O'QITUVCHILARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.

Muminov Bahrom Xushboqovich

Angor tumanidagi 23-maktab amaliyotchi psixologi

Toshmatova Feruza

Angor tumanidagi 29-maktab amaliyotchi psixologi

Anotatsiya Ushbu maqola maktab amaliyotchi psixologining maslahat berish jarayonida ota-onalar maktab o'qituvchilar jamoasi bilan o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olish va ularning o'ziga xos jihatlardan kelib chiqib maslahat berish haqida bayon qilingan.

Kalit so'zi: ota-onalar jamoasi, ehtiyoj, muloqot, hamkorlik, oilaviy munosabatlar.

Maktab o'qituvchilarining ota-onalar bilan ishlash tizimining yetakchi g'oyasi har bir bolaning oilasi bilan hamkorlikni o'rnatish, o'zaro yordam berishi natijasida shakllanadi. shuningdek, ota-onalar, o'qituvchilar va maktab o'rtasidagi hamkorlikning samaradorligi va afzalliklari muhokama qilib o'tilmoqda. Keling avvalo, yuqoridagi vaziyatlarning yuzaga kelishi, bolani o'tish davrining 15-16 yoshidanoq kitobga darsga bo'lgan ishtiyoqi so'nib, bo'sh vaqtini boshqa keraksiz ishlar bilan mashg'ul bo'lishi bizni hamisha munozara qilishga chorlaydi.¹ Umumta'lim tashkilotining o'quvchilarning oilalari bilan hamkorligining maqsadlari va shartlari o'zaro munosabatlarni tashkil etishning muhim tarkibiy qismidir. Ularning yutug'i ta'lim tashkilotining ota-onalar bilan hamkorlik qilish shakllari va usullariga - ularning birgalikdagi muloqotini va faoliyatini tashkil etish usullariga bog'liq. Hamkorlikning turli shakllari va usullarini tanlash maktab tomonidan amalga oshiriladi va ushbu bosqichda hal qilinishi kerak bo'lgan muayyan

---

¹ Nishonova Z.T., Alimova G.K. Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi. -T.: TDPU, 2017

vazifalarga, ota-onalarning qiziqishlari va intilishlariga, shuningdek, ushbu davrda jamiyatning rivojlanish darajasiga bog'liq. Guruh va jamoaviy hamkorlikning asosiy shakllari quyidagilardan iborat:

- maktab miqyosida va sinfda ota-onalar yig'ilishi;
- maktab tadbirlari, konsertlar o'tkazish;
- ochiq kunlar (ota-onalar kuni); ota-onalar qo'mitasining tematik konferensiyalarini tashkil etish va ular bilan yaqindan hamkorlik qilish;
- ota-onalarning ijodiy guruhlar bilan ishlash, savol-javob kuni;
- guruh maslahatlari;
- ota-onalarni maktab ma'muriyati, pedagogik jamoa bilan uchrashish;
- ota-onalar uchun ma'ruzalar;
- seminarlar, treninglar; o'quv filmlarini ko'rish va keyingi muhokamalar; ota-onalar maktablari.

Agar boshqa tasnifni ko'rib chiqsak, umumiy ta'lim muassasasi va oila o'rtasidagi hamkorlik shakllari an'anaviy va noan'anaviy bo'linadi.

An'anaviy shakllar - bu barcha umumiy ta'lim muassasalari uchun umumiy bo'lgan, yillar davomida sinovdan o'tganlar. Bunga quyidagilar kiradi:

- ota-onalar yig'ilishi;
- ota-onalar uchun ma'ruzalar;
- ota-onalar bilan pedagogik suhbatlar;
- oilaviy tashriflar;
- tadbirlarni birgalikda tashkil etish;
- individual va guruh maslahatlari; ota-onalar bilan yozishmalar;
- individual uchrashuvlar va boshqalar.

Hamkorlikning noan'anaviy shakllari oila bilan ishlashning zamonaviy shakllari bo'lib, o'qituvchilarga ota-onalarga bolalarni tarbiyalash va o'qitishda imkon qadar yordam berishga yordam beradi. Har bir ota-ona o'qituvchini bolani har tomonlama rivojlangan shaxs sifatida rivojlantirishga qaratilgan ishida qo'llab-quvvatlashga intiladi. Ammo zamonaviy ota-onalar - bu paydo bo'lgan muammolarni, mavjud vaziyatni tahlil qilishga qodir bo'lgan bilimli odamlar, shuning uchun o'qituvchi oila bilan hamkorlikning yangi shakllaridan foydalanishi kerak. Umumiy ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikning ko'plab shakllari mavjud. Belgilangan maqsadlarga erishish va yuqori natijalarga erishish uchun o'qituvchi ota-onalar bilan birgalikdagi faoliyatda turli xil hamkorlik shakllarini to'g'ri birlashtira olishi kerak. Har safar o'qituvchilar tarkibi har bir oilaning xususiyatlarini hisobga olgan holda kerakli, samaraliroqlarini tanlashi kerak. Axir hamkorlikning asosiy maqsadi ota-onalar bilan ittifoqdosh bo'lishdir.

Shunday qilib, aytishimiz mumkinki, umumiy ta'lim muassasasi va oila o'rtasidagi hamkorlikning barcha shakllarining mazmuni o'quvchilarning barkamol rivojlanishiga qaratilgan faol ta'lim o'zaro ta'sirini yaratishdir. O'qituvchilar va ota-onalarning to'g'ri tashkil etilgan o'zaro aloqasi bolani yaxshiroq tushunishga, oilada va maktabda shaxsiy ta'lim muammolarini hal qilishning eng maqbul usullarini topishga yordam beradi. O'qituvchi esda tutishi kerakki, u foydalanadigan barcha shakllar bolalar, ota-onalar va maktab o'rtasida ishonchli munosabatlarni o'rnatishga, ularni bir jamoaga birlashtirishga, ularning muammolarini bir-birlari bilan bo'lishish va birgalikda hal qilish zarurligini tarbiyalashga qaratilgan bo'lishi kerak. Oila va maktab hamkorligi maktab hayoti davomida davom etadigan jarayondir.

Shunday qilib ijobiy maktab muhitini targ'ib qilish uchun quyidagi qadamlarni belgilaydi:

-O'qituvchilar maktab va oilalar o'rtasidagi muntazam aloqani rag'batlantiradilar va qo'llab-quvvatlaydilar.

- Hammaga hurmat bilan munosabatda bo'lishadi.

- Maktab madaniyati jamiyat va g'amxo'r munosabatlar tuyg'usini rivojlantiradi.
- Ota-onalar maktab faoliyatiga jalb qilingan.
- o'quvchining eng yaxshi manfaatlariga e'tibor qaratish.
- Ijobiy harakat yo'nalishini aniqlash
- Ota-onalarni savollar bilan uchrashuvga kelishga undash.
- O'quvchining kuchli tomonlari, ehtiyojlari, dasturlash maqsadlari va o'qitish strategiyalari haqida ma'lumot almashish.

- O'quvchi bilan ma'lumot almashish; ota-onalar o'qituvchilari yig'ilishlarida qatnashib, talabalar o'z g'oyalari va istiqbollari taqdim etishlari va ehtiyojlarini himoya qilishni o'rganishlari mumkin.

Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi samarali munosabatlarning asosiy tarkibiy qismlari nima?

Ota-onalar va o'qituvchilar uchun eng katta muammo - samarali muloqot qilishdir. Bu oddiy tuyulishi mumkin, lekin ko'pincha suhbatlar uzilib qoladi, chunki o'qituvchi maxsus ta'lim sohasiga xos bo'lgan tilni ishlatadi va ota-ona uchun notanish bo'lishi mumkin. O'qituvchilar suhbat boshida ota-onalarga tegishli so'z birikmalarini, masalan, turar joy va modifikatsiyani tushunishlariga ishonch hosil qilishlari muhimdir. Bu keyinchalik muammolarga olib kelishi mumkin bo'lgan o'ziga xos tushunmovchilik yo'qligiga ishonch hosil qiladi².

O'qituvchi ham ota-onani faol tinglashi kerak. Yechimlar va usullarga berilib ketish shunchalik osonki, o'qituvchilar talaba uchun eng samarali bo'lgan narsa haqida fikr-mulohazalarini o'tkazib yuborishlari mumkin. Ota-onalar qaysi tayanchlar ishlayotganini va qaysi biri ishlayotganini aniqlashga yordam beradi va muvaffaqiyatga ta'sir qiladigan o'zgarishlarni amalga oshirishga yordam beradi. O'zaro hurmat

munosabatlari bilan birgalikda ijobiy maktab muhiti mutaxassislar, ota-onalar, vasiylar va o'qituvchilarga dasturlar va xizmatlar bilan bog'liq muammolarni ular mojarolar manbaiga aylanmasdan oldin hal qilish uchun konstruktiv hamkorlikda ishlashga yordam beradi. Biroq, hatto eng yaxshi niyat bilan yondashilgan taqdirda ham, talaba dasturining har qanday jihati, masalan, o'qitish metodikasi, yordamchi texnologiyalardan foydalanish, o'quv dasturiga o'zgartirishlar kiritish va hokazolar bo'yicha kelishmovchiliklar paydo bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nishonova Z.T., Alimova G.K. Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi. -T.: TDPU, 2017.
2. Yadgarova G.T. —Tarbiyasi qiyin guruhga mansub bolalar bilan ishlash, uslubiy qo'llanma, -Toshkent, 2007 yil.
3. G'oziev E. Pedagogik psixologiya asoslari. - T.: O'qituvchi, 2000 y.
4. Asadov Y.M. Ruhiiy holatlar diagnostikasi va korreksiyasi. –T., 2000 y.
5. Mamaradjabova, B. A., and Allamov Jasur. "JAMOANI SHAKLLANTIRUVCHI TRENING MASHG'ULOTLARINING NAZARIY ASOSLARI." *E Conference Zone*. 2023.
6. Mamaradjabova, B. A. "PSYCHOLOGICAL INTERPRETATION OF THE PHENOMENON OF HAPPINESS IN THE PROCESS OF PERSONAL SELF-REALIZATION." *World Bulletin of Social Sciences* 23 (2023): 64-69.
7. Mamaradjabova, Bogzoda. "Self-awareness strategy." *Результаты научных исследований в условиях пандемии (COVID-19)* 1.03 (2020): 145-147.
8. Akimova M.K., K.M.Gurevich. Psixologicheskaya diagnostika. -Moskva, 2005
9. Maksakov A. I. *Pravilno li govorit vash rebenok.* – M.: Mozaika-Sintez, 2005–2010.
10. 7.Алёшина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. — 2-э изд. — М. : Независимая фирма “Класс”, 2000. — 208 с.
11. Мамаражабова, Богзода Абдилхакимовна. "Роль сознания в деятельности человека." *Проблемы науки* 6 (42) (2019): 106-107.
12. Abdilkhakimovna, Mamaradjabova Bogzoda. "Influence of self-consciousness of a person on family relationships and its psycho-correction." (2022).